

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

VŨ ĐỨC HÀ

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG
NGHIỆP VÀ ĐỀ XUẤT HƯỚNG SỬ DỤNG
ĐẤT PHÙ HỢP TẠI HUYỆN YÊN MINH,
TỈNH HÀ GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Thái Nguyên - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

VŨ ĐỨC HÀ

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG
NGHIỆP VÀ ĐỀ XUẤT HƯỚNG SỬ DỤNG
ĐẤT PHÙ HỢP TẠI HUYỆN YÊN MINH,
TỈNH HÀ GIANG**

Ngành : Quản lý đất đai
Mã số ngành : 60 85 01 03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Chí Hiếu

Thái Nguyên - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và hoàn toàn chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ để thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Vũ Đức Hà

LỜI CẢM ƠN

Trước hết với tình cảm chân thành và lòng biết ơn sâu sắc, tôi xin gửi lời cảm ơn đến Thầy giáo **TS. Nguyễn Chí Hiếu** - Người trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy giáo, cô giáo trong Khoa Quản lý Tài Nguyên và Khoa Môi trường, các Thầy Cô thuộc phòng Đào tạo - Đào tạo sau đại học trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã trực tiếp giảng dạy và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin cảm ơn ĐU- HĐND - UBND huyện Yên Minh; Phòng Tài nguyên Môi Trường huyện Yên Minh; UBND các xã: Du Già; Mậu Duệ; thị trấn Yên Minh; Na Khê; Sùng Cháng; Đường Thượng huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang và các hộ gia đình ở 6 xã trên đã cung cấp số liệu thực tế và thông tin cần thiết để tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn đồng nghiệp, bạn bè, cùng toàn thể gia đình, người thân đã động viên, giúp đỡ tôi trong thời gian học tập và nghiên cứu đề tài.

Thái Nguyên, ngày 30 tháng 08 năm 2015

Tác giả luận văn

Vũ Đức Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU	4
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	4
1.1.1. Một số vấn đề liên quan đến đất nông nghiệp.....	4
1.1.1.1. Sử dụng đất và các yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng đất	4
1.1.1.2. Khái niệm về Đất và Đất nông nghiệp.....	4
1.1.1.3. Phân loại đất nông nghiệp	6
1.1.1.4. Đặc trưng của đất đai trong sản xuất nông nghiệp.....	6
1.1.1.5. Vai trò của đất nông nghiệp	8
1.1.1.6. Những nhân tố ảnh hưởng tới việc sử dụng đất trong nông nghiệp.....	9
1.1.1.7. Nguyên tắc sử dụng đất trong sản xuất nông nghiệp	12
1.1.2. Quan điểm sử dụng đất bền vững	13
1.1.3. Xu hướng và phương hướng sử dụng đất nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa	16
1.2. Cơ sở thực tiễn	19
1.2.1. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên Thế giới.....	19
1.2.2. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp tại Việt Nam.....	21
1.2.3. Những nghiên cứu về hiệu quả sử dụng đất trên Thế Giới và Việt Nam	23
CHƯƠNG 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	26
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	26
2.2. Địa điểm và thời gian tiến hành	26
2.3. Nội dung nghiên cứu	26

2.3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện Yên Minh	26
2.3.2. Điều tra hiện trạng và xác định các loại hình sử dụng đất nông nghiệp của huyện.....	26
2.3.3. Đánh giá hiệu quả và lựa chọn các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp	26
2.3.4. Đề xuất hướng sử dụng đất và giải pháp phát triển phù hợp cho nông nghiệp tại huyện Yên Minh.....	27
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	27
2.4.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu	27
2.4.2. Phương pháp thu thập thông tin	27
2.4.3. Phương pháp phân tích, đánh giá thông tin.....	28
2.4.4. Các chỉ tiêu nghiên cứu.....	28
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	30
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang.....	30
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	30
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	34
3.2. Thực trạng sử dụng đất tại huyện Yên Minh	44
3.2.1. Thực trạng quản lý và sử dụng đất đai huyện Yên Minh.....	44
3.2.2. Đánh giá chung việc sử dụng đất trên địa bàn huyện	53
3.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Yên Minh.....	55
3.3.1. Các loại hình sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện	55
3.3.2. Đánh giá hiệu quả của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp:.....	57
3.4. Định hướng và giải pháp sử dụng đất nông nghiệp huyện có hiệu quả trên địa bàn huyện Yên Minh trong thời gian tới.....	74
3.4.1. Khái quát mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội cho giai đoạn tới:.....	74
3.4.2. Quan điểm sử dụng đất huyện Yên Minh cho giai đoạn 20 năm tới hoặc xa hơn	75
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	82
1. Kết luận	82
2. Kiến nghị	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Cơ cấu kinh tế của huyện giai đoạn 2012 - 2014	34
Bảng 3.2: Diện tích, năng suất, sản lượng một số cây trồng chính trên địa bàn huyện Yên Minh.....	35
Bảng 3.3: Tình hình phát triển chăn nuôi trên địa bàn huyện Yên Minh giai đoạn 2012 - 2014.....	38
Bảng 3.4: Dân số trung bình huyện Yên Minh năm 2010 - 2014 phân theo giới tính, thành thị và nông thôn	42
Bảng 3.5: Hiện trạng sử dụng đất của huyện Yên Minh năm 2014.....	48
Bảng 3.6: Tình hình biến động diện tích đất nông nghiệp của huyện giai đoạn 2010 - 2014.....	49
Bảng 3.7: Phân vùng kinh tế sinh thái theo đơn vị hành chính.....	53
Bảng 3.8: Các loại hình sử dụng đất nông nghiệp của huyện Yên Minh	55
Bảng 3.9: Hiệu quả kinh tế trên 1 ha đất của các cây trồng chính (tiểu vùng 1)	58
Bảng 3.10: Hiệu quả kinh tế của các cây trồng chính (tiểu vùng 2)	60
Bảng 3.11: Phân cấp mức độ đánh giá hiệu quả kinh tế sử dụng đất nông nghiệp.....	60
Bảng 3.12: Đánh giá hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất nông nghiệp (tiểu vùng 1)	61
Bảng 3.13: Đánh giá hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất nông nghiệp (tiểu vùng 2)	63
Bảng 3.14: Phân cấp mức độ đánh giá hiệu quả xã hội	65
Bảng 3.15: Đánh giá hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất nông nghiệp.....	66
Bảng 3.16: Phân cấp mức độ đánh giá hiệu quả môi trường sử dụng đất.....	70
Bảng 3.17: So sánh mức sử dụng phân bón của các nông hộ với quy trình	72
Bảng 3.18: Lượng thuốc BVTV thực tế và khuyến cáo trên cây trồng.....	73
Bảng 3.19: Dự báo tăng trưởng và cơ cấu kinh tế huyện Yên Minh	74
Bảng 3.20: Đề xuất các loại hình sử dụng đất nông nghiệp huyện Yên Minh đến năm 2020	80

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là nền tảng để định cư và tổ chức các hoạt động kinh tế xã hội, nó không chỉ là đối tượng lao động mà còn là tư liệu sản xuất đặc biệt không thể thay thế được. Đất là cơ sở của sản xuất nông nghiệp, là yếu tố đầu vào có tác động mạnh mẽ đến hiệu quả sản xuất nông nghiệp.

Trong nền sản xuất nông nghiệp ở nước ta nói chung và ở tỉnh Hà Giang nói riêng, có những đặc điểm chung là sản xuất còn manh mún, nhỏ lẻ, công nghệ lạc hậu, năng suất chất lượng còn chưa cao, khả năng liên kết cạnh tranh trên thị trường và sự chuyển dịch cơ cấu sản xuất nông nghiệp còn chậm. Thêm vào đó quá trình đô thị hóa, công nghiệp hóa, khai thác tài nguyên khoáng sản và sự gia tăng dân số đã gây áp lực mạnh mẽ đến việc chuyển đổi mục đích sử dụng đất làm cho diện tích đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp. Vì vậy, sử dụng đất nông nghiệp một cách đúng đắn bền vững và có hiệu quả là yêu cầu có tính cấp thiết hiện nay.

Yên Minh là một huyện miền núi vùng cao nằm ở phía Đông Bắc của tỉnh Hà Giang, tổng số đơn vị hành chính của huyện bao gồm 17 xã và 1 thị trấn, với tổng diện tích tự nhiên 78.365,17 ha. Phía Bắc giáp nước CHND Trung Hoa; Phía Nam giáp tỉnh Cao Bằng và huyện Bắc Mê; Phía Tây giáp huyện Quản Bạ và Vị Xuyên; Phía Đông giáp huyện Đồng Văn và Mèo Vạc. Trên địa bàn huyện có quốc lộ 4C chạy qua là tuyến giao thông quan trọng của tỉnh Hà Giang. Trung tâm huyện cách thành phố Hà Giang 100 km về phía Đông Bắc, Yên Minh vừa là cửa ngõ phía Bắc của tỉnh Hà Giang vừa là một điểm trên trục trung chuyển lớn giữa vùng cao nguyên Đồng Văn - Quản Bạ với Trung Quốc và thành phố Hà Giang. Vị trí đó vừa là lợi thế, vừa là một thách thức đối với huyện Yên Minh trong xu hướng hoà nhập nền kinh tế của huyện nói riêng và cả tỉnh Hà Giang nói chung với nền kinh tế của cả nước.

Trong những năm qua, cơ cấu kinh tế của huyện có bước chuyển biến mạnh với sự tăng trưởng nhanh chóng của hai khu vực kinh tế đó là khu vực kinh tế công

ng nghiệp - xây dựng và thương mại - dịch vụ, khu vực kinh tế nông, lâm nghiệp cũng có bước tăng trưởng nhưng chậm hơn dẫn đến cơ cấu kinh tế có sự thay đổi đó là giảm tỷ trọng ngành nông nghiệp, tăng tỷ trọng ngành công nghiệp - xây dựng và thương mại - dịch vụ. Tuy nhiên, thực trạng phát triển kinh tế - xã hội thời gian qua cùng với những dự báo về gia tăng dân số, xu thế công nghiệp hoá, đô thị hoá nông thôn và mức độ phát triển hạ tầng cơ sở, khai thác khoáng sản... đòi hỏi một quỹ đất không nhỏ, tất yếu sẽ gây ra áp lực rất lớn đến việc sử dụng đất, làm xáo trộn mạnh mẽ cơ cấu sử dụng thời gian tới. Vì vậy, việc nghiên cứu để đưa ra các giải pháp phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp, đảm bảo an ninh lương thực và giữ gìn được bản sắc của địa phương là một yêu cầu hết sức quan trọng và cần thiết trong thời gian tới. Xuất phát từ thực tế đó, dưới sự hướng dẫn của **TS. Nguyễn Chí Hiểu**, tôi tiến hành thực hiện nghiên cứu đề tài: "***Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và đề xuất hướng sử dụng đất phù hợp tại huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang***".

2. Mục tiêu của đề tài

**** Mục tiêu tổng quát***

Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang. Từ đó, đề xuất hướng sử dụng đất nông nghiệp phù hợp, nâng cao hiệu quả sử dụng đất đáp ứng yêu cầu tiến tới công nghiệp hoá - hiện đại hoá và phát triển nông nghiệp bền vững trên địa bàn huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang.

**** Mục tiêu cụ thể***

- Đánh giá những lợi thế và hạn chế của điều kiện tự nhiên - kinh tế xã hội tác động đến sản xuất nông nghiệp của huyện.

- Xác định được yêu cầu và hiệu quả của việc sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn nghiên cứu.

- Đề xuất các giải pháp có tính khả thi để đưa được các loại hình sử dụng đất nông nghiệp thích hợp vào sản xuất tại huyện Yên Minh.

3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

Kết quả nghiên cứu của đề tài có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo cho các cơ quan nhà nước có thẩm quyền trong việc quy hoạch sử dụng đất nông nghiệp. Các khuyến cáo về loại hình sử dụng đất phù hợp, cung cấp cho nông dân lựa chọn hợp lý để chuyển đổi cơ cấu sản xuất nông nghiệp đạt hiệu quả cao và bền vững.

Kết quả nghiên cứu của đề tài là tư liệu khoa học hữu ích cho việc nghiên cứu, tham khảo trong việc giảng dạy, học tập tại các trường, các viện nghiên cứu về lĩnh vực quản lý đất đai.